

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI ÉMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-3405/2024. számú ügyben
közérdekű bejelentés intézésére jogosult eljáró szerv válaszadásának
elmaradásával összefüggésben

Előadó: dr. Jászberényi Éva

Érintett szerv: Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Nemzeti Kibervédelmi Intézete

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-3405/2024. számú ügyben**

Az eljárás megindítása

A Panaszos¹ **közérdekű bejelentés intézésére irányuló felülvizsgálati kérelmében** kifogásolta, hogy a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Nemzeti Kibervédelmi Intézetéhez (a továbbiakban: NBSZ NKI) 2024. január 12-én benyújtott közérdekű bejelentésére nem kapott választ.

Az alapvető jogok biztosa – egyebek mellett – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 38/A. § alapján kérelemre vizsgálja a közérdekű bejelentések törvényben meghatározott szervek általi megfelelő intézését.

Mivel a beadvánnyal összefüggésben felmerült a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint a petíciós jog sérelmének a gyanúja, ezért vizsgálatot indítottam.

Az érintett alapvető jogok

A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]

Petíciós jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.”* [Alaptörvény XXV. cikk]

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény);
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.);
- a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Panasz tv.).

Megállapított tényállás

Panaszos 2024. január 12-én elektronikus úton közérdekű bejelentést nyújtott be az NBSZ NKI-hoz az egyes közjegyzők honlapjain tapasztalt informatikai incidenssel kapcsolatban, választ azonban nem kapott.

Felülvizsgálati eljárásom során tájékoztatást kértem az NBSZ NKI-tól a közérdekű bejelentés vizsgálatát érintően.

Az NBSZ NKI az elektronikus információs rendszerek biztonsági eseményeinek kezelésével és koordinációjával kapcsolatos feladatait az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény (Ibtv.), az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások

¹ Az Ajbt. 38/A. és 38/C. § szerinti közérdekű bejelentés intézésének felülvizsgálata során a Bejelentő már, mint Panaszos van jelen az ombudsmani eljárásban

egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény, illetve a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény (Lrtv.) alapján látja el. Az NBSZ NKI szervezeti keretei között működő Nemzeti CSIRT (Eseménykezelő Központ) feladat- és hatáskörét, valamint a biztonsági események kezelésének és műszaki vizsgálatának szabályait az eseménykezelő központok feladat- és hatásköréről, valamint a biztonsági események kezelésének és műszaki vizsgálatának, továbbá a sérülékenységvizsgálat lefolytatásának szabályairól szóló 271/2018. (XII. 20.) Korm. rendelet szabályozza.

Az NBSZ NKI Nemzeti CSIRT a bejelentés tartalmát megvizsgálta és az alábbiakat állapította meg:

A bejelentő a rendelkezésre álló adatok szerint nem tartozik az NBSZ NKI ügyfélkörébe, hatósági nyilvántartásukban nem szerepel az állami-, önkormányzati szerv vagy létfontosságúnak kijelölt rendszerelem bejelentett informatikai biztonsági felügyelői között.

A bejelentésben szereplő Magyar Országos Közjegyzői Kamara (MOKK) informatikai biztonsági eseményeinek kezelésére – a fent felsorolt jogszabályok alapján – nem terjed ki az NBSZ NKI jogosultsága.

A bejelentésben leírt jelenség nem meríti ki az Ibtv 1. § (1) bekezdés 9. pont szerinti biztonsági esemény fogalmát, ezért informatikai biztonsági esemény kezelésének nem volt helye.

Az NBSZ NKI nem jogosult a MOKK honlapján sérülékenységvizsgálatot folytatni, azonban megállapították, hogy a bejelentésben leírt jelenség nem befolyásolta hátrányosan a weblap működését. A bejelentésben foglalt jelenség orvoslására ugyanakkor nem tudtak eljárásra jogosult szervet beazonosítani.

Az NBSZ NKI válasza szerint tekintettel arra, hogy a bejelentő nem tudta az információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedéseket kijátszani, az abban tárolt adatokat megváltoztatni, illetve nem volt megállapítható, hogy szándéka mások megtévesztésére irányult vagy kárt okozott volna, a feljelentés megtételétől eltekintettek, az ügykezelést további vizsgálat vagy az ügy áttételének mellőzésével lezárták, a bejelentő részére válasz küldésére azonban nem került sor.

Az NBSZ NKI tájékoztatót, hogy a jövőben fokozott figyelmet fog fordítani a közérdekű bejelentők írásbeli értesítésére.

A vizsgálat megállapításai

A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 38/A. § rendelkezése szerint, az alapvető jogok biztosa vizsgálja a Panasz tv. szerinti közérdekű bejelentéseknek a 18. § (1) bekezdés a)–k) pontja szerinti hatóságok általi kezelésének gyakorlatát, valamint **kérelemre az egyes közérdekű bejelentések megfelelő intézését.**

Az NBSZ NKI mint közigazgatási szerv az alapvető jogok biztosa által vizsgálható szervnek minősül.

Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának.

Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek. Így a jelen ügyben is elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek jelen ügyben releváns szempontok szerinti értelmezése során irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság határozataiban, azok indokolásában kifejtett érveket, jogelveket, megállapításokat és következtetéseket.

1. Az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdése értelmében *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezés legfontosabb elemeit a következők szerint azonosította a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatban és – ezzel egyezően – a 7/2019. (III. 20.) AB határozatban. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti alapjog alanya az ügyfél, a jog kötelezettje pedig a közigazgatási hatóság. Az alapjog rendeltetése, hogy ügyfélközpontú megközelítésben biztosítsa a közérdek és a szubjektív jogvédelem közötti egyensúlyt, az anyagi jog érvényesülését, végső fokon a hatóság jogszerű működését.

Az alapvető jogon belül fontos részjogosítvány az eljárás ésszerű határidőn belül történő befejezéséhez való jog. Az Alkotmánybíróság – mint arra a már hivatkozott 7/2019. (III. 20.) AB határozatban maga a testület utalt – megállapította számos olyan, az alapjog tartalmához tartozó részjogosítvány alapjogi jellegét, amelyek az ügyfelet helyezik középpontba, és amelyek érvényesítése, a vizsgálati típusú hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát (gyorsaságát, szakszerűségét, törvényességét), összességében jognak alárendeltségét hivatottak szolgálni. Ilyen az ésszerű határidőben meghozott döntéshez való részjogosítvány is.

Ezen részjogosítvánnyal kapcsolatban az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozata rögzítette azon elvi megközelítést, miszerint alkotmányossági kérdés, hogy a jogalkalmazó szervek a jogalkotó által meghatározott kötelezettségeiket teljesítsék, ideértve a határidők betartását. *„A tisztességes hatósági eljáráshoz való joghoz hozzátartozik annak biztosítása, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk vonatkozó határidőket betartsák.”*

2. Az Alaptörvény XXV. cikke értelmében *mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.*

A petíciós jog tartalma alapján két fogalmi elemmel bír; nemcsak a kérelem, panasz, illetve javaslat benyújtását akár egyénileg akár kollektíven, hanem a közhatalmat gyakorló szerv válaszadását is tartalmazza, ami *magával vonja, hogy az adott ügygel a válaszadó szervnek foglalkoznia kell.* Az Alkotmánybíróság értelmezésében *mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen elő azokhoz az illetékes állami szervekhez, amelyeknek a külön jogszabályok által megállapított egyik alapvető funkciója azok elbírálása és orvoslása* [987/B/1990. AB határozat].

A petíciós jog az egyén oldaláról korlátlan, míg a közhatalom oldaláról egyrészt fennáll egy kötelezettség a válaszadásra vonatkozóan, másrészt mivel ügygel való foglalkozást jelent, így az adott szerv hatáskörébe kell tartoznia a válaszadásnak. [141/B/1993. AB határozat].

Az ügy érdemében

A Panasz tv. 3. §-a értelmében *a közérdekű bejelentést – ha törvény eltérően nem rendelkezik – az eljárásra jogosult szervhez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elintézni. Ha a közérdekű bejelentés elintézését megalapozó vizsgálat előreláthatólag harminc napnál hosszabb ideig tart, erről a közérdekű bejelentőt – az elintézés várható időpontjának és a vizsgálat meghosszabbítása indokainak egyidejű megjelölésével – tájékoztatni kell. Az 5. § (2) bekezdés alapján, az eljárásra jogosult szerv a panasz vagy a közérdekű bejelentés elintézésekor – a minősített adat, illetve a törvény által védett titok kivételével – **a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről az indokok megjelölésével a közérdekű bejelentőt haladéktalanul írásban értesíti.***

*A fentiekben részletezett tényállás alapján megállapítható, hogy a válaszadás elmulasztásával az NBSZ NKI **a panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő, valamint petíciós joggal összefüggésben visszásságot okozott.***

Mindamellet, hogy az NBSZ NKI *a tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő joggal, valamint a petíciós joggal összefüggésben visszásságot okozott, ugyanakkor **vizsgálatát lefolytatta,*** a feltárt alapvető jogokat érintő visszásság jövőbeni bekövetkezése lehetőségének megelőzéséhez szükséges lépéseket megtette, ezért ombudsmani intézkedést nem teszek.

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos